

A SZÖVEGALKOTÁS ÉRTÉKELÉSE VALÓSZÍNŰSÉGI TESZTELMÉLETI MÓDSZEREKKEL

A1

Molnár Edit Katalin, Vígh Tibor
SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: fogalmazásképeség; parciáliskredit-modell

A szövegalkotási képesség fejlettségét realizitikus fogalmazási feladatokkal vizsgálják, melyek eredményét analitikus és holisztikus értékeléssel állapítják meg. Azonban a mért értékeket köztudottan a tanulók fogalmazásképeségén kívül az értékelési folyamat elemei is befolyásolják (pl. *Purves*, 1992; *Horváth*, 1998), így az értékelési szempontok és a skálák szerkezete, az értékelők szigorúsága is. Ugyanakkor e tényezők hatásának vizsgálata a hazai kutatásokban ritka; az eddigi eredmények az értékelői viselkedés nagy különbségeit mutatták (*Nagy*, 2012).

Vizsgálatunk célja egy értékelési rendszer megfelelőségének elemzése, vagyis annak megállapítása, hogy (1) milyen nehézségi szintekbe sorolhatók az értékelési szempontok; (2) mennyire fedik le az értékelési skálapontok a tanulók fogalmazásképeség-szintjei által meghatározott intervallumot; (3) mennyiben befolyásolja az értékelők szigorúsága a tanulók képességszintjének megállapítását. A kutatási kérdések megválaszolásához egy magyar nagyvárosban 2010-ben, 9. évfolyamos tanulók (N=1370) körében lebonyolított mérés adatbázisát használtuk. A fogalmazásképeség teszt három különböző műfajú szöveg megírását kérte, melyeket öt analitikus (tartalom, szerkezet, stílus, nyelvhelyesség, helyesírás) és egy holisztikus (összbenyomás) szempont alapján dolgozatontként egy, összesen két bíráló értékelt. A teszt megbízhatósága (Cronbach- α) 0,95. A másodelemzéséhez *Masters* parciáliskredit-modelljét választottuk, mert az értékelési skálák eltérő szerkezetűek. Először az adatokat közös skálára kalibráltuk és az értékelési szempontok átlagos nehézségét és modellilleszkedését vizsgáltuk. Ezt követően az értékelési skálapontok küszöbértékeit a mintába került diákok fogalmazásképeség-szintjével összekapcsolva műfajonként elemeztük. Végül az értékelők szigorúságának teljesítménybefolyásoló hatását elemeztük.

Eredményeink szerint (1) az értékelési szempontok a három feladatban hasonlóan működtek. Az értékelők a legszigorúbban a helyesírás és az összbenyomás szempontot értékelték, melynek modellilleszkedése sem volt megfelelő, ami az értékelési skála nem teljesen következetes használatából adódik. (2) Az értékelési skálapontok küszöbértékei a fogalmazásképeség-szint növekedésével többnyire arányosan emelkedtek és lefedték a tanulók képességszintje alapján meghatározott intervallumot. (3) A két értékelőnél a szigorúsági paraméterek között jelentős különbséget találtunk, ugyanakkor ennek kicsi a mértéke a logitskála terjedelmét figyelembe véve. A szempontrendszer mindkét értékelő esetében jól illeszkedik a minta fogalmazásképeség-szintjéhez. Az értékelőket hasonló skálahasználat jellemzi.

Kutatásunk fontos eredménye, hogy az elemzett paraméterek alapján jellemezhetjük a tanulók képességszintjét és az azt befolyásoló tényezőket. Ezek releváns információval szolgálnak megbízható értékelési rendszerek fejlesztéséhez.